

Nr 32.

Av herr **Löfvander m. fl.**, om bekostande med statsmedel av alla av det allmänna påbjudna desinfektionsåtgärder för bekämpande av smittosamma kreaturssjukdomar m. m.

En av de mest svårartade mul- och klövsjukeepizootier har det sista året rasat i vårt land. Inte bara i vårt sydligaste landskap Skåne utan i ett flertal andra landskap har denna farliga sjukdom härjat. Från det allmännas sida har mycket åtgjorts till att förebygga sjukdomens vidare spridning. Statens kostnad i denna kampanj går också till avsevärda belopp. I vad mån de enskilda såväl jordbrukare som andra fått vidkännas förluster är omöjligt att uppskatta, men det går säkerligen till lika stora belopp. Det är nämligen inte enbart direkta förluster, orsakade genom slaktning eller isole-ring som kunna bli avsevärda, utan andra mera indirekta förluster, såsom att en hel provins avstänges från samfärdsel med övriga provinser, samt ifråga om köp och försäljning av såväl levande djur som andra produkter, spelar en stor roll.

När den nu gällande epizootilagen 1935 antogs, uttalades av såväl departementschef som utskott och riksdag, att bestämmelserna för bekämpande av kreaturssjukdom böra bli så utformade, att de »icke bli för den enskilde så betungande att han frestas underlåta att ställa sig föreskrifterna till efterrättelse». Såsom allmän regel uttalades av departementschefen, att »ersättning för smittreningsåtgärder, i den mån försäkring mot densamma icke kunde erhållas, borde gäldas av allmänna medel». På ett annat ställe uttalade statsrådet, att »medel som erfordrades för att konstatera och förebygga sjukdomen bör bekostas av staten». Djurägaren däremot skulle själv bekosta sådana medel som kunde finnas behövlige för behandling av sjuka djur.

Vid den nu pågående mul- och klövsjukeepizootien, vid vilken som bekant i stor utsträckning infekterade besättningar nedslaktats, ha ifråga om betalningsskyldigheten för desinfektionskostnaderna olika grunder tillämpats. I början av farsoten och detta gäller framför allt Malmöhus län synes — som det uppgives efter inhämtat direktiv hos medicinalstyrelsen — länsstyrelserna ha betalt eller förskottat samtliga kostnader för i samband med utbrottet förekommande gravgrävnings- och desinfektionsarbeten. Senare — när nedslaktningen övergavs i Skåne — har emellertid denna tolkning av gällande författning övergivits och endast en fjärdedel ansetts böra utgå av statsmedel under det att tre fjärdedelar fått betalas av djurägaren eller om han innehaft försäkring av vederbörande bolag. Sedermera har det visat sig att detta sista förfaringssätt enligt ett kungl. brev av den 9 december 1938 i

fråga om ersättning av allmänna medel för i vederbörlig ordning föreskrivna smittreningsåtgärder vid mul- och klövsjuka är det enda som lagligen kan ifrågakomma. Därigenom har den situationen uppstått att statsverket kan komma att av djurägaren återkräva belopp, som redan ha utgivits för fullgjort arbete. För de större djurägarna spelar kanske detta förhållande ingen roll, då de i allmänhet garderat sig med försäkring. Så torde emellertid ej varit förhållandet med de flesta ägarna av mindre och medelstora gårdar. Det synes oss knappast riktigt, att en djurägare måste betala kostnaderna för åtgärder, som det allmänna ålägger honom. Detta så mycket mera som dessa ha tillkommit för att tillvarata det allmännas och ej den enskildes intressen, då desinfektion verkställs för att hindra sjukdomens spridning till andra gårdar eller trakter. På de mindre gårdarna äro därjämte desinfektionskostnaderna förhållandevis höga dels beroende på svårigheten att anskaffa lejd arbetskraft dels på bristfällighet i ladugårdarna. En hastigt gjord utredning visar, att de hittillsvarande kostnaderna ställt sig mer än dubbelt så höga per djurenhet i de mindre besättningarna (under 10 kor) än i de större. Det förefaller under sådana omständigheter som om statshjälp till dessa kostnader vore ytterst välbefogat. Desinfektion efter en smittosam sjukdom måste verkställas snabbt och ofta med anlitan av i hast anskaffat folk, vars timpenning under dessa förhållanden givetvis ibland får utgå efter andra normer än de vanligen tillämpade. För mul- och klövsjukebekämpandet betyda utgifterna för desinfektionskostnader en relativt ringa belastning och uppgå till högst 3 à 4 % av statens totala kostnader vid en nedslaktad besättning. De äro att anse som ett nödvändigt komplement till övriga långt mera betungande ingripanden och de skola försiggå enligt av myndigheterna fastställda regler. Det torde ej heller böra döljas att snabbheten i de vidtagna åtgärderna oförmånligt komme att påverkas om varje utgiftspost först skall godkännas av två parter. Även av detta skäl synas kostnaderna böra utgå av statsmedel.

Därjämte torde bestämmelsen om skyldigheten för djurägare att ställa sitt eget folk gratis till förfogande vara oriktig och olycklig i sina verkningar, och skall gårdens ägare ställa sina arbetare till förfogande för allmänna åtgärder bör också det allmänna ersätta honom därför.

Praktisk erfarenhet har nämligen visat att inskränkningen i rätten till ersättning för utfört arbete vållat stora svårigheter, då det helt naturligt föreligger en viss skillnad i villigheten att ställa till förfogande sådan arbetskraft, som man erhåller ersättning för och sådan som vederbörande gratis äro bemyndigade att disponera över.

Vidare äro formerna för försäkring rätt oklara och ofullständiga. En ganska vanlig föreställning bland lantbrukarna är att på det sätt försäkringen verkar den icke lämnar avsett skydd.

Slutligen må erinras om att den i nuvarande försäkringsformen bestämda fristen av två månader, inom vilken tid alla skador skola vara anmälda, är för kort, då inom denna tidsrymd en hel rad av följsjukdomar till mul- och klövsjukan, såsom ofruktsamhet, juversjukdom, kroniska ämnesomätt-

ningssjukdomar m. m. ej gett sig tillkänna eller till sina verkningar kunna bedömas. En till 6 månader utsträckt tid härför synes oss erforderlig.

En allmän översyn över hela epizootilagen torde vara fullt berättigad, då särskilt prövas lämpligheten av nuvarande försäkringsform och då upptagas till prövning obligatorisk försäkring.

Med stöd av det anförda få vi därför hemställa,

att riksdagen beslutar att alla av det allmänna vid nu pågående och kommande epizooti påbjudna desinfektionsåtgärder, företagna för att bekämpa smittosam kreaturssjukdom, måtte bekostas av statsmedel, samt

att en allmän översyn av epizootilagen måtte komma till stånd, varvid även ett förslag om obligatorisk försäkring mot smittosamma kreaturssjukdomar måtte övervägas.

Stockholm den 18 januari 1939.

Axel Löfvander.

Ivar Persson.

K. I. Sköldén.

Allan Holstenson.

Wiktor Egnell.

Verner Andersson.

Alexander Nilsson.

Ernst Eskhult.

John Gustavson.